

POKOJE

D O F A R N O S T I

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXX

Září 2021

číslo 9

Chvilé smíření

Vem do dlaně šedý oplatek dne
neboť přišla chvíle smíření

At' se smíří
jablko s nožem
strom s ohněm
den s nocí
smích s pláčem
nicota s tělem
ať se smíří
samota se samotou

Anna Kamienska

Velký teolog starověku Órigenés říkal, že Bůh ponechal v Bibli mnoho zdánlivých protimluvů a zdánlivých absurdit, aby nás odvrátil od prvoplánového fundamentalistického čtení Písma.

Humor není smát se, ale lépe vědět.

Vladislav Vančura

Úvodem

Je před volbami. Kdybychom nevolili, náš propadlý hlas by prospěl jiným. Než půjdeme k urnám, ohlédněme se. V kterých volbách jsme volili moudře a která vláda byla ucházející? Před válkou žilo mnoho lidí v dobrých rodinách a s pěknými vztahy v obci, ale pak přišel demokraticky zvolený Hitler a víme, co zničil. Po válce se lidé snažili vše obnovit, ale ti, co ve volbách dostali od voličů mnoho hlasů, rozvrátili, co se dalo. Znovu jsme se báli udávání, pronásledování a stáli fronty na nejrůznější zboží. Někteří z vítáčů sovětských tanků v r. 1968, dodneška pro Rusko pracují a přesvědčují nás, že s Ruskem a Čínou by nám bylo lépe. Proto nestačí pečovat jen o svůj charakter, rodinu a obec, ale také o slušnou politiku, o dobré vztahy s druhými Evropany a se slušnými spojenci. Proto se učíme přemýšlet a rozlišovat dobro od zla. Nehrajme si stále na oběti. S dětmi, vnuky a kamarády si říkáme, jak bychom se chtěli zachovat za války. Jako ti, co odstranili hitlerovského vraha Heydricha a poslední kulku si nechali pro sebe? Ukryli bychom Žida nebo jiného pronásledovaného? Kdo je pro nás hrdinou, jaký smysl života jsme objevili a jak si pěstujeme svou odvahu? Nedopustíme, aby nám opět někdo omezil svobodu. Využit volebního práva patří k občanské dospělosti. Vždy jde o kompromis, ale ten volíme i v manželství a v rodině. Každý jsme svým dílem odpovědný za budoucnost, zda bude lépe, nebo hůře.

„Na které straně jsi byl a koho jsi volil?“ ptají se rodičů a prarodičů jejich potomci.

Římský biskup František je tvůrcem Pokoje. Čekáte něco od jeho návštěvy na Slovensku? Smíříme se s těmi, kteří s námi nemluví, smíří se slovenští biskupové s odstraněným arcibiskupem Róbertem Bezákem, nebo zůstane jen u prázdné slávy? /v

V právě vydané knize rozhovorů mezi Domenikem Agassem a papežem Františkem „Bůh a svět, který přijde,“ je i následující pasáž:

Domeniko Agass: To platí pro věřící.

Kde však mohou nalézt útěchu a posilu nevěřící?

František: Nechci nijak a v žádném kontextu rozlišovat mezi věřícími a nevěřícími. Všichni jsme lidé, příslušíme k jediné obrovské rodině neznající hranic a rozdílů; a jako lidé jsme na jedné lodi... Tím, co nám opravdu pomáhá a zachraňuje nás, je vzájemná součinnost, spolupráce, smysl pro povinnosti a odpovědnost. A rovněž připravenost k obětavosti, která se zrodila a zesílila na tolika různých místech a v různých prostředích. Nesmíme rozlišovat mezi věřícími a nevěřícími, vždy je nutno jít ke kořenům: a těmi je lidskost. Ve vztahu k Bohu jsme všichni dětmi a sobě navzájem jsem tudíž bratry a sestrami.

Nemohou vám vzít sebeúctu, pokud se jí nevzdáte.

Mahátma Gándhí

Nebude světového míru bez náboženského smíru; nebude náboženského míru bez náboženského dialogu; nebude náboženského dialogu bez všeobecných etických norem; naše planeta nepřežije bez globálního étosu, globální etiky.

Potřebujeme víze, abychom utvářeli budoucnost světa, lidstva, náboženství a církvi. K rozvoji vizí je zapotřebí vytrvalosti a síly.

Náboženství již nejsou faktorem zhoršování konfliktů, ale skutečným přispěvatelem ke zmírňování konfliktů a následnému usmíření.

Hans Küng

Ke slovům: „Budeš se radovat ze všeho dobrého, co dal Hospodin, Bůh tvůj, tobě a tvému domu“ (Dt 26:11), řekl Mudrc Rav (3. století):

„V budoucím světě budeme souzeni pro každé oprávněné potěšení, které jsme si odepřeli v tomto životě.“

Díky Bohu a práci mnoha lidí dnes máme vakcíny, které nás chrání před Covidem-19. Přinášejí naději na ukončení pandemie.

Nechat se očkovat vakcínami, které byly povoleny příslušnými orgány, je aktem lásky. A pomáhat většině lidí v tomto směru je projevem lásky. Lásky k sobě samému, lásky k rodině a přátelům a lásky ke všem lidem. Ano, láska je také sociální a politická, existuje sociální láska a politická láska, která je univerzální a vždy překypuje drobnými gesty osobní lásky, která jsou schopna proměnit a zlepšit společnost.

Očkování proti koronaviru je jednoduché, ale zásadní způsob, jak podpořit společné dobro a starat se o druhé, zejména o ty nejzranitelnější.

Modlím se k Bohu, aby každý přispěl svou troškou, svým malým gestem lásky, ať je jakkoli malé, láska je vždycky velká. Přispějte těmito malými gesty k lepší budoucnosti. Bůh vám žehnej a moc vám děkuji.

František

TŘI SETKÁNÍ S JANEM RYBÁŘEM

Josef Beránek přináší několik podnětů, vybraných z knihy *Deník venkovského faráře doplněných o osobní vzpomínky jeho přátel.*

Kněžství

Jan Rybář chtěl být knězem odmalička, jeho touha se naplnila až v jednadvaceti letech. A tak trochu „zázrakem“ ve vězení ve Valdicích. „Kdyby mě zavřeli o rok dřív, za pár měsíců by mne pustili na amnestii. Bylo to vlastně štěstí.“ Se svým světitelům by se býval nemusel vůbec setkat.

Nějakých sedm minut trval v těch divných podmínkách roku 1962 obřad, který se v katedrále slaví hodiny. Biskup Otčenášek mu po obřadu dal řadu delegací pro život venku, ale měl jednu podmínku: přál si, bude-li mít jednou možnost veřejné služby, aby působil v jeho diecézi. To svému tajnému světiteli Jan Rybář slíbil a také svůj slib dodržel. (Po roce 1990 se uvažovalo, že by převzal jezuitské centrum v Brně, ale nakonec byl poslán na faru do Rychnova nad Kněžnou.)

Když se v létě roku 1968 podařilo českému jezuitskému provinciálovi vyslat patnáct mladších товариšů na studium na jezuitskou fakultu v Innsbrucku, přišlo svěcení Jana Rybáře opět na pořad dne. Rakouští jezuité si nevěděli rady a poslali Jana Rybáře rovnou za biskupem Paulem Ruschem. Ten si vyslechl celou historii a nechal si od něj odrecitovat modlitby kněžského obřadu. Nakonec „starý pán, odchovaný rakouskou byrokracií“ setkání uzavřel rozhodnutím, že není třeba, aby ho znovu světil, i když byl Jan vysvěcen za tak zvláštních podmínek. „Biskupa Rusche jsem pak navštívil ještě před odjezdem z Innsbrucku. Byl jsem kněz, ale neměl jsem jurisdikci, neměl jsem žádné písemné potvrzení,“ vzpomínal Jan Rybář. A bez potvrzení by v tehdejší Československu do oficiální pastorace nemohl nastoupit.

„On mi vystavil dekret, jaké u nich dávali novokněžím. Psalo se v něm, že mne vysvětil na kněze ve své soukromé kapli. Nechybělo ani pořadové číslo dle matriky kněží.“

Od těch dob se v oficiálních seznamech objevují dvě data vysvěcení Jana Rybáře. Po roce 1990 se kvůli tomu Rybář sešel s biskupem Otčenáškem a domluvili se, že žádný oficiální dokument o svěcení nedostane. Světitel prohlásil, že „v jeho diecézi ho nepotřebuje a Vatikán by to stejně neuznal. Vždyť ve vězení to neproběhlo podle Kodexu církevního práva.“ Po sametové revoluci se z hradeckého biskupství obrátili na kolegy z Innsbrucku, ale záznam k dekretu s číslem a jménem Jana Rybáře nenašli. Jedna hradecká církevní právnička „případ“ vyhodnotila jednoduše: „Člověče, vaši situaci by měl ošetřit Vatikán,“ smála se s nadhledem.

Tahle zkušenost se nepochybně promítla do Rybářova teologického pohledu. V knize rozhovorů odpovídá na otázku, kdo je kněz, že ten, kdo lidem pomáhá setkat se s Bohem. Nic víc, nic míň. A pochopitelně se tato jeho zkušenost projevila v jeho rezervovaném vztahu k církevnímu právu jako takovému. Příkladem může být rozporuplný vztah oficiální církve ke kněžím a biskupům tzv. skryté církve po roce 1990. Rybář opakovaně poukazoval na to, že jim sice bylo poděkováno za jejich odvážnou službu, ale pak už s nimi oficiální církev nepočítala. Nebo vyžadovala přesvěcení.

„Uvědomme si, že komunističtí agenti se asi ve třinácti případech dostali i do vrcholných míst v římské kúrii. Desítky, možná stovky dalších do různých vatikánských úřadů, zejména do Státního sekretariátu. Ještě v roce 1988 řekl našemu provinciálovi generál jezuitů Peter Hans Kolvenbach, že třetina osazenstva Státního sekretariátu nevěří...“ připomíná Jan Rybář a uzavírá: „Pak je ovšem problém s platností biskupských úkonů zde, a nikoli ve skryté církvi: v pánech jednajících suverénně „pro blaho církve“ na obou stranách, hrajících vysokou hru, krytou červenými knoflíčky na talárech a s červenými cinguly. U těchto lidí nikdo neuvažuje o platnosti jejich úkonů, ale o statečných skrytých biskupech je tomu tak dodnes.“

Eucharistie

Teologické nasměrování Jana Rybáře zásadním způsobem ovlivnil slovenský jezuita Jan Dieška z Oravy. Byl o dvacet let starší a měl za sebou vynikající vzdělání v Jersey, v Lyonu, v Lovani a v Římě, na Gregoriánské univerzitě a na Papežském orientálním ústavu. Mimochodem se znal osobně s papežem Piem XII. Jan Rybář ho charakterizoval jako

vizionáře a teologa velkého formátu. Seznámil se s ním ve Valdicích díky Josefu Zvěřinovi. Oba se znali díky dřívějším aktivitám v Kolakovičově Rodině.

„Myslím, že právě Jan Dieška mi dal základní teologické nasměrování. Oblíbil si mne a Jaroslava Vrbenského a dával nám lekce. Tak třeba o díle francouzského jezuita Emila Mersche *Teologie mystického těla*. Dieška tuto knihu překládal krátce před svým zatčením a měl ji tak v čerstvé paměti. Merschovým přínosem byla už sama koncepce jeho díla, když tradiční pořadí po léta přednášených dogmatických traktátů nahradil antropologickým východiskem v duchu Tomášovy teze: milost předpokládá přirozenost.“ Traduje-li se, že kněží v českých kriminálech promýšleli podobná témata, s nimiž potom přišel druhý vatikánský koncil. Je dobré nepřehlédnout, že teologie zdola, teologie pozemských skutečností včetně docenění antropologie a další podněty tzv. nové teologie k nám pronikaly už dřív díky cíle studijní spolupráci řeholí napříč Evropou.

Jedním z velkých témat bylo i tehdy uspořádání církve.

„Dieška to formuloval tak, že Duch svatý vane, kam chce, a papež s biskupy má za úkol sledovat, kde se projevuje. Pán Ježíš neustanovil hierarchii, ale rodinu. Řekni mým bratřím...“ vzkazuje (Jan 20,17). V rodině se slouží a dospívá.“ Ro-

dinná správa církve bylo téma, o němž mnozí přemýšleli pod tlakem režimu, který paralyzoval standardní církevní struktury. Pro jiné, jako byli Mandl a Dieška, to bylo téma obecnější, šlo jim o hlubší reflexi evangelijní obnovy církevního společenství. Ještě důležitější pro Rybáře byly debaty s Dieškou o eucharistii, nebo šíře o tom, proč se Bůh stal člověkem. „Na Kalvárii Ježíše zabilí lumpové, proč oslavujeme kalvárskou oběť? Při mši svaté teče krev oslaveného Krista, která chutná jako víno“, říkával Dieška. „Eucharistie – Chléb a Víno – je způsob, jak se nás může tělesně dotknout zmrtvýchvstalý a oslavený Ježíš. Je pošetilé lámat si hlavu transsubstanciací namísto toho, aby člověk děkoval za všemohoucnost lásky Ježíšovy, za tak hluboké pohlazení, za polibek Jeho tělesnosti.“

Jano Dieška připomínal, že eucharistie není bezdůvodně tělesná svátost. Podobně jako se naše láska projevuje tím, že někoho pohladíme, že ho obejmeme, že ho políbíme, projevuje se láska Kristova tímto fyzickým pokrmem. Jak se může Kristus dotýkat ve světě těch, po nichž touží? Formou pokrmu. „Tohle pochopit mu přišlo důležitější než hovořit o nejsvětější oběti mše svaté,“ zdů-

razňoval Jan Rybář. Ostatně Ježíš nikdy nepotřeboval slovo obět. Jen jedinkrát to slovo užil, když chtěl vyzdvihnout milosrdenství: „Jděte a naučte se, co znamená: milosrdenství chci, a ne obět.“

„Na Kalvárii umírá Ježíš ve vrcholném úkonu lásky k nám. Takový zůstává na věky – i v eucharistii. To je její spojení s Kalvárií. Na kříži Ježíš neplatí za naše hříchy, platí láskou za naši nelásku,“ opakoval Jan Rybář neúnavně. A mnozí z jeho farníků si po letech pamatují z jeho kázání právě toto: Bůh je láska. Zní to tradičně, ale poslouchejme dál, kam tím Jan Rybář mířil: „Když mluvíme o smíření s Bohem, vypadá to, jako kdyby se Bůh urazil a čekal na smíření. Co když je to smíření myšleno opačně? Denně na světě umírá přes dvacet tisíc dětí hlady, ty dospělé už nikdo nepočítá, jsou války, zažíváme teroristické útoky namířené schválně na nevinné lidi. Vedle toho mnozí prožívají soukromá dramata, když třeba rodičům zemře miminko... Jak může být Bůh milosrdný, proč k němu vede tak tvrdá cesta, ptají se jistě oprávněně?“ A proto do tohoto světa Bůh vstupuje jako nejbezbrannější dítě, aby se ho nikdo nemusel bát. Aby žil životem obyčejných lidí se všemi riziky a aby nás právě díky tomu mohl pozvat k přátelství. Konec konců už rané církevní obce si uvědomily, že si nevystačí se zvěstováním velikonočního poselství a předáváním Ježíšových výroků. K pochopení smrti a vzkříšení Ježíše Krista je třeba znát celý příběh. A to byl důvod sepsání evangelií.

Dokud se neodvážíme znovu si spolu s dnešními lidmi klást otázku, proč by za nás měl Ježíš zemřít tak krutou smrtí, dokud nedokážeme druhým běžnými slovy říct, co je pro nás eucharistie, bude snaha o novou evangelizaci marná. „V naší řeči se odráží, o co nám ve skutečnosti jde. Čemu vlastně věříme, když o tom nedokážeme mluvit vlastními slovy? Opakujeme výroky po staletí neměnné a doufáme, že tak se vyjádříme přesněji. A stejně dojde k nedorozumění.“

Mezi obyčejnými lidmi

Mezi dělníky či v dělnických profesích Jan Rybář strávil polovinu svého dospělého života. Rád na ty roky vzpomínal, i když byly chvíle, kdy to nebylo jednoduché. Například když jako skladník zjistil, že v sudech, kde má být benzin, je ve skutečnosti voda, když jako jeřábík držel ve vzduchu betonové panely, a dělníci poblíž nedávali pozor a flirtovali vesele s děvčaty, anebo když musel chvíli před mší svatou ještě čistit upaný odpad ze záchodu.

Kázat od ambonu mohl až jako zralý muž a měl z toho trochu trému. „Považuji se za dělnickou třídu, neumím hovořit kultivovaně, tak jako to uměl třeba Havel. Používal slova, jimž lidé rozuměli, i když hovořil o absolutnu, já se těžko bráním farářskému jazyku...“ Málokdo ví, že v Poříčí zpočátku používal jakousi náповědu pro kazatele a ve všední den nechával kázat zbožnou Němku,

kteřá uměla místní nářečí. Ovšem život mezi obyčejnými lidmi Janu Rybářovi kladl před oči ještě jinou, páliivější otázku: co vlastně může kněz lidem nabídnout? „Máme se z důstojných pánů stát služebníky. Doslova. Máme posloužit lidem ve farnosti v tom, co potřebují, radit se s nimi o podobě farního života, doprovázet je v jejich těžkostech, ba nechat se ovlivnit jejich pohledy... Ovšem aby se mužskej vzdal svých privilegií, to není jen tak. Škoda, že jsou mladí muži v semináři vychovávaní, jako by farníci byli dětmi, jako by celá tíže duchovního života ležela na bedrech důstojných pánů.“ Kostely se plní tam, říkával poříčský farář, kde lidé zažívají lásku. Obyčejný život znal dobře i díky tomu, že ho biskup Otčenášek vybavil rozsáhlými pravomocemi, které za běžných okolností náležejí jen biskupům. Jedním z bolavých témat byly interrupce. „Snad nejtěžší případy byly, když se mi lidé svěřovali s tím, že zvažují umělé přerušování těhotenství, například protože matka byla nemocná.“ Radit se Rybář jezdil za teologem Oto Mádrém, byl to prý jediný kněz, který říkal, že v mimořádné situaci se musí hledat mimořádné řešení. „Jiní se obávali, že by takový přístup vedl k laxnímu jednání, ale Mádr to říkal takto.“

Přes všechny nabyté zkušenosti Jan Rybář všechny odzbrojoval slovy, že je jen venkovský farář a rád se nechá poučit. Svě sloupky a zamyšlení publikoval jen v regionálních médiích a i jeho „katechismus“ nazvaný Kam jdeme? vydala jedna podkrkonošská tiskárna. Na uvedení knihy se pak sešlo neuvěřitelných šest set lidí. Podobně málokdo věřil, že by se vyplatilo vydat s ním knižní rozhovor. Zvláště když jeho názory tehdy působily tak radikálně. Rozhovor nazvaný Deník venkovského faráře vyšel jen díky podpoře Jany Kalouskové, Václava Vacka a Vlastimila Bartoše. Brány tiskárny opustil právě v době nástupu papeže Františka. Je otázkou, nakolik tahle souhra okolností ovlivnila veřejné mínění v katolické církvi, myšlenky Jana Rybáře však od té doby byly pravidelně publikovány v mnoha katolických médiích včetně oficiálního Katolického týdeníku.

Souznění Jana Rybáře s papežem Františkem není náhodné. Oba mají shodný náhled na to, jak má vypadat církev budoucnosti, má-li být solí a kvasem: „Věřící lidé dospěli a nelze s nimi jednat jako s prvňáčky ve škole. Pokřtění věřící jsou podle apoštola Petra královské kněžstvo. Klérus má podle Krista sloužit, ne si nechat sloužit, nebo dokonce povýšene panovat. To je pro mne inspirací při jednání s lidmi. Církev má ukazovat stále dopředu a my taky. Nám se přirozeně líbí víc Panna Maria Lurďská v modrých šatičkách než Panna Maria od Mojžíře Preclíka. Jenomže musíme myslet na budoucí generace. Je pochopitelné, že se starší generací líbí to, co pamatují z mládí, ale pochopíme pak také, že se nám mladá generace směje, a není to škoda?“ Žít mezi lidmi, sdílet jejich tužby a sdílet vlastní naději – to byla Rybářova cesta.

Universum 1/2021

OHLÉDNUTÍ

Když jsem letos 6. června na sociálních sítích připomněl výročí vylovení spojenců v Normandii otázkou, zda se tím také nenapravovala neschopnost Evropanů včas se bránit Hitlerovi, v prvé řadě Československa, které kapitulovalo bez boje, ač vyzbrojeno, mobilizováno a s velkou veřejnou podporou, strhla se velká debata. O tom, zda má vůbec smysl takovou otázku klást a zda by mělo smysl bránit se proti přesile hitlerovského Německa z perspektivou porážky a bez pomoci spojenců.

Nicméně stále zůstává rébus, proč se českoslovenští vojáci, generální štáb a občané chtěli bránit, a politici, zejména prezident Beneš, ne. Proč se třeba Finsko bránilo přesile při napadení Sovětským svazem, zatímco Norsko podobně jako my kapitulovalo a pak i kolabovalo.

Nejtěžší je příklad, podle některých „zbytečného odporu“ Poláků, kteří napadení Hitlerem z jedné strany a Stalinem – v dohodě s Hitlerem – z druhé nakonec byli poraženi a decimováni.

Mimochodem pro nás je podstatné také srovnání s Izraelem, který od svého vzniku opakovaně čelil značné přesile a vojenskému obklíčení sousedy, ale ubránil se, za což je u nás dlouhodobě uznáván a obdivován. My ale nejsme Izrael, že... Ale proč ne? ptám se.

Debata to není zbytečná

Vzdálená historická debata se dnes může jevit skoro zbytečná. Máme přece jiné starosti než řešit, zda jsme se v roce 1938 neměli zachovat jinak. Pokud si ovšem připomeneme, co nás kapitulace stála jako stát, jako společnost, na životech občanů, genocidě židovských a romských Čechoslováků, na popravených v odboji, padlých v boji nad Londýnem, v Africe, na karpatských svazích, s přičtením zničených životů dalším půlstoletím komunismu, nelze se neptat, zda nám kapitulace před Hitlerem za tuto cenu opravdu stála.

Po možnostech vojenské obrany proti sovětské invazi v roce 1968 se už raději ani neptáme. Bylo by to zcela nemožné, říká se, a ta cena... Jak slyšíme z dnešní Moskvy od předních představitelů, Rusové na nás vlastně dlouhodobě dopláceli, živilí nás, a my, jako příživníci, jsme se život nechali, dotovanou naftou, surovinami a vším, co si v Sovětském svazu odtrhávali od úst, protože upřednostnili pomoc spojencům. A dnes jsme se v ruských očích jen přehodili a necháváme se žít od Američanů a od Západu.

Jak je možné, že nás Moskva oficiálně vykresluje jako nesvéprávné příživníky? Podle znalců Ruska nás opravdu dnešní ruská vládnoucí třída takto hodnotí. Absurdnost debaty o mnichovské kapitulaci nebo rezignaci a normalizaci po invazi v srpnu 1968 poněkud mizí, když se podíváme na to, co si Rusko ze svého pohledu u nás dovolilo v ro-

ce 2014 ve Vrbětících, po napadení Ukrajiny.

A také jak se my po odhalení ruského napadení Vrbětíc chováme, bráníme a postupujeme směrem k potrestání pachatele. Z jedné strany je zřejmé, že Rusové neměli žádné zábrany zaútočit na muniční sklad na cizím území, nechat ho explodovat včetně ztrát na životech. Měli z nás prostě pocit, že si takovou věc u nás mohou dovolit a my si ji necháme líbit.

Proč Zeman Rusy omlouvá

Na druhé straně, pokud se prezident s místopředsedou vlády skutečně zabývali myšlenkou vyměnit ututlání útoku za vakcínu nebo Prahu jako místo setkání prezidentů USA a Ruska, pak se Rusové v našem hodnocení nepletli a prvotní myšlenkou našich ústavních činitelů opravdu nebylo potrestat útočnicka, ale domluvit se s ním, poddat se, kapitulovat a něco z toho kapitulantsky vytřískat. Zemanovy pokusy zpochybnit ruskou odpovědnost za útok i ochota neobviňovat Rusko ze státního terorismu, ale naopak jej obhajovat při návštěvě ve Vídni, jsou nepřehlédnutelně kapitulantským postojem hlavy státu, který byl napaden aktem vojenské agrese a rezignoval na svou obranu.

A připomeňme, že sotva pár dnů před potvrzením doživotního trestu pro válečného zločince, srbského generála Mladiče, tribunálem v Haagu se tentýž Zeman omluvil „srbskému národu“ za vojenskou operaci NATO, která ukončila etnické násilí v Kosovu a ještě před tím vojenské zabíjení civilistů v Sarajevu.

Omluvili jsme se tím ústy své hlavy státu také za masakr civilistů ve Srebrenici, který má paralelu snad jen v Lidicích? Seděli jsme tehdy přece v Radě bezpečnosti OSN a přihlíželi tomu, že holandské modré přílby nedostaly leteckou podporu, aby odehaly právě srbské hrdlořezy generála Mladiče.

Omluva za letecký útok NATO proti srbským vojenským a později infrastrukturním cílům, který ukončil válku ve zdvořelé bývalé Jugoslávii, je omluvou za úsilí našich tehdy čerstvých spojenců v NATO zastavit válku.

Operace jsme se, tehdy jen týden po našem vstupu do Aliance, ani vojensky neúčastnili. Česká vláda v čele se Zemanem tuto operaci v demokratickém NATO jen formálně podpořila. Omluvili jsme se tedy za spojence a plivli na jejich snahu? Co si takoví spojenci mohou myslet o naší schopnosti a vůli bránit se?

Zřejmé, a nikoli náhodou, to byli právě spojenci, kdo zabránil Zemanovi a vládě pokorit se a kapitulovat před zjištěním o ruském původu výbuchů ve Vrbětících.

Jen seškrtaná ruská ambasáda

Chování našich ústavních činitelů vůči spojencům v NATO i naše manévrování okolo ruského útoku ve Vrbětících rozhodně potřebujeme zkoumat. I proto se k tomu opakovaně vracíme. Může se stát, že jediným

důsledkem, jakkoli třeba pro naši bezpečnost významným, zůstane nakonec redukce velikosti ruské ambasády.

Vyčíslit škodu za Vrbětice a vymáhat ji na Rusku se zdá být nad naše síly. Zůstane tím ale pachut' z toho, jak nás spojenci tahali z dalšího kapitulantsství, jak se od nás nedůvěřivě odtáhli ve společném zásahu proti Kremlu, aby se vyhnuli riziku blamáže, jako byla například ta s ruským nařčením a Zemanovým dezinformačním doznáním, že vyrábíme novičok, kterým Kreml zaútočil v Salisbury.

Zůstaňme v úrovni hypotézy, protože nelze zpětně měnit realitu mnichovské kapitulace ani rezignace na vzdor a následné perzekuce vlastních lidí po sovětské okupaci Československa v roce 1968.

Ona hypotéza je, že jsme dosti hluboce zasaženi historickými kapitulacemi a komplexem oběti, poddáváme se nepřátelskému útoku a nedokážeme se bránit bez ohledu na rizika a ztráty. Tímto komplexem trpíme nejen ve své politice, obranném chování, ale jsme prokazatelně takto vnímáni našimi nepřáteli a bohužel asi i našimi spojenci.

Obdobně situaci v mnichovském období platí, že naše armáda ani dnes neztratila schopnost obstát v těžkých situacích, se spojenci se podílet na bojových operacích a obraně demokratického světa.

Ovšem neméně obdobně je i dnes patrné, jak spolu s prezidentem a jeho nohsledy upadá i naše politická odvaha a schopnost čelit nepříteli v otevřeném střetu. Odvaha nekapitulovat a nepodlézat s cílem vyhnout se silové konfrontaci, ale zůstat stát na vlastních nohou bez ohledu na sílu nepřítel.

Mnozí si toto chování ústavních činitelů spojují s jejich morálním či politickým úpadkem, což samozřejmě nelze vyloučit, stejně jako příslovečné švejkování nebo kverulantsství. Ve své podstatě a v praktických důsledcích takového postoje jde ale o komplex oběti a právě s ním spjaté kapitulantsství a poraženecké chování. Tohoto komplexu oběti a kapitulantsství je nutné se ve vlastním zájmu zbavit. Čím dříve, tím lépe. *I.Gabal*

PhDr. Ivan Gabal je sociolog, v r. 1989 patřil k zakladatelům Občanského fóra, založil a vedl Odbor analýz Kanceláře prezidenta republiky Václava Havla (1991–1992), zasedal v Poslanecké sněmovně PČR (2013–2017, za KDU-ČSL), zabývá se analýzou praktických problémů ve veřejném i soukromém sektoru a jejich řešením.

Text publikujeme mírně upravený s laskavým svolením autora a redakce.

Síla nepramení z tělesné zdatnosti. Vyplyvá z nezkrtné vůle.

Mahátma Gándhí

Mlčení je někdy výmluvnější než mluvení.

Mahátma Gándhí

VRBĚTICE V KULISÁCH ROKU 2014

Ve Vrbětících byli odhaleni původci diverzní akce. Agenti ruské vojenské rozvědky zabili dva české občany a způsobili více než miliardové materiální škody.

Připomeňme si, co se odehrávalo v té době na Ukrajině, kam měly zbraně směřovat. Jak na to tehdy reagovala Evropská unie? Jak se tehdy chovalo Rusko a co na to česká zahraniční politika? Co se dělo přímo v česko-ruských vztazích, co si mysleli, říkali a dělali čeští představitelé, zatímco komando ruské armády připravovalo explozi, která se stala největším agresivním vojenským aktem proti naší zemi od okupace Československa v roce 1968?

Vytrvalé protesty Ukrajinců na Euromajdanu se Janukovyč snažil rozehnat násilím, a dokonce i střelbou do lidí ...

Rusko mělo strach z protestů lidí v ulicích vedoucích k pádu vládnoucího režimu.

Rozdmýchávalo nepokoje na východě Ukrajiny.

9. 2. 2014 navštívil Olympiádu v ruském Soči prognostik a prezident M. Zeman (jako jediná hlava ze západních zemí) s manželkou, Mynářem, Nejedlým, kardinál D. Duka (vydávající se za znalce historie a politiky), Remek, Kmoníček a Forejt.

Prezident Putin během závěrečného ceremoniálu olympijských her v Soči rozhodl o okupaci Krymu. Po desetiletích míru došlo v Evropě k vojenské anexi území - podobně jako když Hitler obsadil naše Sudety.

V dubnu vyhlásily nezávislost tzv. „Doněcká lidová republika“ a „Luhanská lidová republika“.

Ukrajinská armáda se začala bránit. Snaha o rozdmýchání nepokojů v Oděse v květnu 2014 nespěla a skončila tragédií. Počátkem července ukrajinská armáda osvobodila Slovjansk. O dva týdny později sestřelili Moskvou podporovaní povstalci raketovým systémem ruské armády dopravní letadlo malajsijských aerolinií MH 17. Zabili 298 nevinných lidí z mnoha zemí světa.

V září byla podepsána Minská dohoda, ale v říjnu boje pokračovaly s ještě vyšší intenzitou, byly nasazeny těžké zbraně, vedl se tuhý boj o doněcké letiště, Debalcevo a další místa. V té době již na území Česka operovalo komando GRU. Jeho akce musela být připravována mnoho týdnů, přesto byla provedena improvizovaně a narychlo. 16. října 2014 ve Vrbětících došlo k první obří explozi ve skladu se zbraněmi a municí, které měl bulharský obchodník Gebrev údajně dodat (zřejmě s bulharským vývozním povolením) na Ukrajinu.

České ministerstvo zahraničí jednoznačně odsoudilo okupaci Krymu, a označilo ruský postup za „bezprecedentní porušení mezinárodních norem a závazků Ruské federace a ohrožení pokojného soužití národů v Evropě“.

Poslanecká sněmovna v březnu 2014 na návrh Miroslavy Němcové projednávala usnesení odmítající připojení Krymu k Rusku. Opozici v následném hlasování podpořila také většina poslanců vládních stran, proti usnesení se naopak postavili poslanci KSČM a jeden ze zástupců hnutí Úsvit.

Premiér v rozhovorech pro média většinou odmítal sekuritizaci tématu a zdůrazňoval, že Česko se ani po anexi Krymu necítí Ruskem nijak přímo ohroženo. Prezident Zeman zdůrazňoval (rozhovor pro Parlamentní listy ze srpna nebo rozhovor pro rádio Frekvence 1 z května 2014), že chce věřit v to, že *raison d'être* současného Ruska není teritoriální expanze, ale rozvojem ekonomiky. Podle něj Putinovo Rusko nelze srovnávat se SSSR Brežněvovy éry a označil jej za „*pluralitní politický systém, svébytnou demokracii či režim k demokracii směřující...*“

Krátce po prvním výbuchu ve Vrbětčích, ještě před druhou explozí počátkem listopadu odcestoval do Moskvy na pozvání místopředsedy Státní dumy Železnjaka, jehož osoba figurovala na unijních sankčních seznamech, předseda KSČM a jejího poslaneckého klubu Vojtěch Filip. Poslanecká sněmovna přijala na návrh Miroslava Kalouska usnesení, že s cestou nesouhlasí a že Filip na své cestě nereprezentuje její postoje. V té době již Rusové vyhodnocovali první část úspěšné diverzní akce proti Česku.

Ve stejné době proběhla v Rusku i návštěva ministra průmyslu a obchodu Mláčka a hejtmana Jihomoravského kraje Michala Haška. Právě regionální spolupráce byla tématem, na které se v tomto roce soustředil velvyslanec Remek. Při jedné z takových regionálních návštěv prohlásil, že „*v novodobé historii Česka se vztahy s žádným zahraničním partnerem nerozvíjely tak dynamicky jako právě s Ruskou federací*“.

Prezident Zeman se svými lidmi a ministrem Havlíčkem stále prosazovali ruskou společnost Rosatom k vybudování dalšího bloku Temelínu. /v

s použitím textu Mgr. Jaroslava Kurfürsta Ph.D. politického geografa a diplomata

Vicepremiér, ministr vnitra a zahraničí Jan Hamáček (ČSSD) dodněška dluží senátnímu bezpečnostnímu výboru odpověď na závažnou otázku z jakého důvodu chtěl po provalení informací, že výbuch ve Vrbětčích byl teroristickým činem ruské zpravodajské služby GRU, odletět do Moskvy. Místo toho se chlubí, jak vypakoval ruské špióny pracující na Ruském velvyslanectví do Ruska. To mohl udělat už před Vrbětčemi, o ruských špionech se vědělo léta.

Hodně se teď diskutuje o tom, kdo způsobil rozvrat v Afghanistanu. A bohužel řada diskutujících trpí nějakou selektivní ztrátou paměti, nebo neznalostí nedávné historie. Rád všem těmhle týpkům připomínám, že rozvrat Afghanistanu způsobil předchůdce dnešního Ruska, komunistický SSSR.

Objasním to ve zkratce:

V Afghanistanu byla prosperující monarchie západního typu. Lidé chodili oblečení v západním stylu, na Kábulské univerzitě běžně studovala děvčata. Ženy chodily oblečené v západním stylu a ty odvážnější dokonce

nosily sukně nad kolena. Kábul byl pulsující metropolí s prodejny světových módních značek. Ve výlohách obchodů bylo standardní spotřební zboží, a v módních obchodech bylo za výlohami dokonce i dámské prádlo. Vše vypadalo jako v západních metropolích. Byla otevřená kina, bary a lidé se normálně bavili.

Americká Exportní a Importní banka tam v 50. letech zafinancovala výstavbu přehrad na výrobu elektrické energie a zavlažování v provincii Helmand. Jednoduše: Afghanistan inklinoval k západu.

Tohle ovšem nevyhovovalo SSSR, který měl obavy z toho, že má na hranicích zemi, která je vlastně spojencem USA, spojencem západu. A tak tam Kremelští ještřábi zorganizovali levicový armádní puč. Tahle junta pak svrhla krále Mohámmada Zahira Šáha a nastolila tam levicovou vládu. Ta se po pár letech tak zdiskreditovala, že se lidi začali bouřit a tak tam SSSR vojensky intervenoval... a tím vlastně způsobil současný marasmus.

Dominika Slonimová

Vůbec nepochybuji o tom, že jeden afghánský tlumočnický dělal pro Českou republiku víc než Tomio Okamura. Zatímco onen tlumočnický riskoval život, aby pomáhal českým vojákům, Okamura pomáhá jen své peněženke. Celý jeho politický projekt je jen slušný byznys model. Okamura a jeho parta stranických nádeníků vždy hledá téma, kterého by

Jedna z mých kamarádek mi vyprávěla o silné lekci své dcery na střední škole tu to zimou.

Ve škole se studenti učili o Salemském procesu (jeden z mála případů inkvizičního stíhání čarodějnic v Americe, oproti dobovému rozšíření v mnoha zemích Evropy, zvláště v Německu, Švýcarsku a Holandsku).

Učitel řekl studentům: „Zahrajete si hru. Půjdu k vám a každému z vás zašeptám, jestli jste čarodějnice nebo normální člověk. Vaším úkolem je vytvořit co největší skupinu, ve které nebude čarodějnice.“

Mládež se vrhla od vzájemného vyšetřování ...

Vytvořila se jedna poměrně velká skupina, ale většina studentů se zařadila do malých skupin.

Po vypršení času řekl učitel: „Zjistíme, ve které skupině jsou čarodějnice. Všechny čarodějnice, zvedněte, prosím, ruce.“

Nikdo ruku nezvedl.

Děti byly zmatené a řekly učiteli, že tu hru zkazil.

„Opravdu? Byl někdo v Salemu skutečná čarodějka? Nebo všichni jen uvěřili tomu, co jim bylo řečeno?“

A takhle se děti učí, jak snadné je rozdělit komunitu.

Buďte stále vítáni, krásní lidé. Odstraňování, osočování druhých, vytváření obětí beránek a dělení lidí ničí mnohem více, než chrání.

Z anglického originálu přeložil a redakčně upravil Zdeněk A. Eminger

Taliban jak se dalo předpokládat během několika dnů začíná ovládat zemi. Lidé, kteří pomáhali zájmům demokratických států, které svoji vojenskou přítomností chtěli zabránit vytvoření zázemí mezinárodního teroru, jsou nyní se svými rodinami na seznamu k likvidaci. Takto zoufale vypadá boj o život někoho, kdo uvěřil v přátelství a spojenectví, za svoje služby, v nichž mnozí ohrožovali své životy, byli nyní vydáni na smrt. Své spolupracovníky jsme prozatím ponechali napospas i my. Mám daleko k islámu jak nábožensky tak politicky, ale toto obětování je čiré zlo, nedopusťte, aby se dělo i ve Vašem jménu. Spojenectví přináší závazky a věrnost, přátelství obětování. Dokud tomu tak nebude, neptejte se, proč máme tolik problémů, které nás šírají, šíráme se sami, zůstaňme lidmi neb tak jsme byli stvořeni.

Jitcech Seifert

se někdo mohl bát. Tohle je čistá špína, jestli nepomůžeme našim afghánským pomocníkům, budeme společnost beze cti. A opakují, teroristu u nás vychovalo SPD, takže jestli se něčeho “bát”, tak nenávisť, kterou Tomio Okamura tráví společností. SPD škodí zdraví.

Erik Tabery

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie
v Letohradě zve na přednášku prof.
Pavla Hoška: „Sloužím tajemnému
ohni“, 22. října v 19 hod. do evange-
lického kostela.

ZÁŘÍ VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad

Tel. č.: 731 420 344

Facebook: NZDM Street-Letohrad

Instagram: nzdm street

Od 6. 9. otevřeno dle běžné otevírací doby:

po	12 - 17	klub
	17 - 18	individuální konzultace (doučování)
út	12 - 17:30	klub
st	12 - 15:30	individuální konzultace (doučování)
čt	12 - 17:30	klub
pá	12 - 16:30	klub

čt 9. 9. BĚHÁME PRO...

na Václav. náměstí v Letohradě od 15 hod.
Klub bude otevřen od 12:00 do 14 hod.

po 13. - 14. 9. SLADKÉ LÍVANCE

Kdo by je neměl rád? Můžeš si je dát třeba
s ovocem, tvarohem, nebo s tvou oblíbenou
marmeládou.

po 20. 9. - pá 24. 9. **TÝDEN NÍZKOPRAHU**
Všechny Vás srdečně zveme do NZDM
Street, kde si můžete prohlédnout naše pro-
story, zahrát si nějakou hru a dozvědět se ví-
ce o naší službě. Vezmi s sebou rodiče nebo
kamarády.

út 28. 9. **ZAVŘENO**, státní svátek

CELÝ MĚSÍC: ZÁŽITEK Z PRÁZDNIN

Namaluj, nakresli, vyfoť, nebo natoč video
o tvých prázdninách a přijď to ukázat do
Streetu. Těšíme se na Vaše výtvary!

TÉMA MĚSÍCE: ANTIKONCEPCE

22. září je Mezinárodní den antikoncepce.
Jaké znáš druhy antikoncepce? Jak se chránit
před nechtěným otěhotněním a proti přenosu
pohlavních nemocí? Ve Streetu si o tom s te-
bou popovídáme.

Základy skautingu u nás položil v roce
1911 Antonín Benjamin Svojsík. První letní
tábor pro třináct účastníků zorganizoval
tento středoškolský učitel, milovník zpěvu
a pohybu, jen o rok později. Inspiroval se
v Anglii, kde fenomén vznikl. Přes sto let
vede skauting mladé lidi k formování cha-
rakteru, přináší kamarádství a dobrodružství
v přírodě a podporuje všestranný rozvoj.
Dokáže také proměňovat svou náplň, aby
co nejlépe připravil kluky a holky na život
v aktuálním světě. V průběhu historie byl
český skauting z ideologických důvodů
tříkrát zakázán totalitními režimy (1940,
1950, 1970). Junák - český skaut je s téměř
70 tisíci členy největší výchovnou organizací
pro děti a mládež v Česku. Od roku 1989
ovlivnily skautské ideály už půl milionu lidí.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme všem, kteří pomáhali a zasloužili
se o letošní skautské tábory. I počasí dětem
přálo.

BLAHOPŘÁNÍ

Vážený a milý pane Václave Vacku,
letohradský Zpravodaj prozradil, že se 11.
srpna Vy a všichni, co Vás znají, radují, že
jste se právě v tento den před pár lety vydal
do světa. Počítám se k těm rozrůstajícím
i bez Vašeho dovolení také.

Určitě nedokážu zmapovat všechno, co je
Vám za léta, která působíte v Letohradě, nut-
no jako nadstandard připsat k dobru. Napadá
mě kaplička na Kopečku, objev cenných ob-
razů Křížové cesty, Noci kostelů, bezpočet
Vašich přednášek a stejně tak bezpočet před-
nášek mimořádných hostů, jež jste sem přive-
dl, děti z Černobylu a děti z adopce na dálku,
hovory s muži a novomanželky, Vaše přednáš-
ky v Praze, články, Vaše knihy. Výčet je to
jen namátkový. To nejdůležitější ze všeho je
však pocit uklidňující podané přátelské ruky,
jež svým zájmem a laskavostí šíříte.

A protože je na světě ještě spousta krásných
míst, kam jste nevšlechl, množství dobrých
lidí, s nimiž jste se ještě nepobavil, přemíra
témat, o nichž jste ještě nic nenapsal, řada
problémů, v nichž jste nezakročil, a vedle
toho plno dobru skupenství pevného i tekutého,
jež jste neochutnal a ještě větší kupa to-
ho krásného a chytrého, co bylo vymyšleno,
napsáno, vytvořeno atd. atd. atd, přeji Vám
silné srdce, zdravé nohy a nekonečný elán,
abyste mnohé zařídil, ochutnal, zažil a hodně
se radoval.

Upřímně Vaše J. Š.

A k přání se připojujeme také my, s upřímným
poděkováním za dosavadní Vaše dílo. Kéž je
před Vámi mnoho dobrého a krásného, kéž se
těšíte dostatečnému zdraví, klidu a míru, kéž
Vás stále kupředu popohání tvořivost a touha
po síle Božího Slova a Lásky.

Letohradští farníci

Milí přátelé,
velice Vám děkuji za milé blahopřání k naro-
zeninám. *Václav Vacek*

Poděkování

Muzikantům J.A. QUARTET a pořadatelům
žest'ového koncertu v neděli 29. srpna v am-
bitech svatojánské kaple na Kopečku děkujeme
za krásný zážitek.

MYSLÍME, MYSLÍŠ, MYSLÍM?

Byl 21. srpen a já se dívala na přenos ze
vzpomínkového setkání politiků s pamětníky
a Pražany u budovy České rozhlasu.

Miroslava Němcová pronesla řeč nejdelší,
největší, plnou fakt a statistických dat
a řekla, že jsme se s obdobím komunismu,

zvláště s jeho normalizační kapitolou dodnes
nevyrvnali.

Tuto etapu jsme nepodrobili důkladnému
zkoumání, kritice, pojmenování a odsouzení
činů a vztahů, a dokud se nám to nepodaří,
nemůžeme doufat v lepší úroveň naší spo-
lečnosti.

Tak jsem si její slova vyložila. A stále o nich
přemýšlím.

Kroutím hlavou nad naprosto protichůd-
nými postoji jedněch, co dobu před rokem
1989 prezentují jako období jistoty, v níž se
nikomu nic tak zlého nedělo, ti druzí jako
zavrženíhodný čas, v němž se ukázala pro-
hnilost předchozích generací, neschopných
vzepřít se a proto odpovědných za všechny
špatnosti dneška.

Myslím si, že pravdu nemají ani jedni,
ani druzí.

Ti první zapomínají na vykonstruované
soudní procesy, ukradení majetku, na lži,
jež měly počinání politiků ospravedlnit, na
uzavření hranic, na překrucování historie,
na jedinou pravdu a normu, kterou hlásala
vládnoucí strana, třesoucí se o svá privilegia
a moc.

Ti druzí hledají viníka. Protože najít viníka
v minulosti znamená ospravedlnit svou lik-
navost, své chyby a špatnosti v přítomnosti.
Viníkem je minulost.

To bychom tedy měli. Tři sta let, od
Bílých hor až po rok 1918, jsme úpěli pod
Habsburky, možná jsme však neměli Ra-
kousko-Uhersko bořit, pak jsme měli buď
hospodářsky vyspělou a v Evropě nejdemo-
kratičtější republiku, nebo stát, v němž Ma-
saryk prý dával střílet do dělníků – to podle
politické příslušnosti a jak se to právě hodí;
pak nacistickou okupaci, proti níž jsme se
měli vojensky bránit, aby nebyl zlomen náš
národní charakter; zrada přišla ze západu
a od prezidenta Beneše; kdybychom se brá-
nili, pomohl by nám SSSR; sovětská armáda,
přes mírový pakt mezi Stalinem a Hitlerem
před nápadem nacistů dlouho a do hloubi
země ustupovala; náš nedokončený obranný
systém ležel na hranicích v pásmu Sudet, je-
hož obyvatelstvo, zpracované nacistickými
politiky, většinou toužilo po připojení k Vel-
koněmecké říši; bylo možné se bránit?

V otázce 2. světové války se zase ne-
shodneme.

Protichůdné názory na dobu po roce 1945
už jsem v nepřesné zkratce popsala.

Názorová různorodost je prý společnosti
prospěšná, nutí k přemýšlení, třibení myšle-
nek a nalézání odůvodněných postojů. Tak
uvažovali chytrí a vědoucí v minulosti, volali
po otevřené a svobodné diskusi. To však ne-
tušili, jaké možnosti k svobodnému vyjádření
přinese technický pokrok.

Jsem bába zvědavá, zajímají mne názo-
ry spoluobčanů. Dnešek se svými interne-
tovými možnostmi mi dovoluje nahlížet do
mysli stovek současníků, tak překypujících
potřebou sdělit do sítě vedle vlastních zážitků
i vlastní názor.

Zjišťuji multioborové zájmy. Dokon-

ce multioborové znalosti! Totiž, pisatelé se bez bázně a hany stejně pregnančně vyjadřují k historii, vědí co s Afghánistánem stejně dobře jako co se sociálními dávkami, vyjadřují se k politice prezidenta Bidena, k očkování, kvalitě salámu z Vysočiny nebo kuřat z Vodňan, k financování armády, životu za socíku, rozhovoru s kterýmkoli ministrem – a poradí mu, co měl nebo neměl udělat; vědí co s Evropskou unií, jak hodnotit poslední premiéry českých filmů a oblečení hereček při nich a stejně a možná s ještě větší vervou sejmou spoludiskutéry a nešetří pejorativními výrazy, dokonce nové slovní třaskaviny vynalézají.

Udivuje mne jejich odvaha, žasnu nad jejich suverenitou. Položí si někdy otázku, zda neublíží, zda nerozdmychávají nenávisť, zda nepodporují to čertovo kopyto, kterému se daří nás rozdělovat?

Zapochybují někdy o sobě, nebo jim dělá radost právě to „husté“ vyjádření?

A strašně se stydím za úroveň všech vrstev (slovní zásoba, skladba, gramatika) češtiny, kterou pisatelé zcela suverénně užívají. Umějí číst, umějí psát, určitě nejde o samouky, chodili přece do české školy – a tohle je výsledek?

A tak zaháním kacířské myšlenky na to, jak ty rozdychtěné všeznalce umravnit.

S paní Němcovou, rozkrývat obeznaně příčiny minulých selhání, abychom chyby neopakovali, vřele souhlasím.

Proč vedu tuhle filipiku proti pisálkům? Inu, zasáhne nás zárijový hon na voliče. A tak si myslím, že je dobře každé, opravdu každé sdělení, tvrzení, každou hanu i každým slibem podrobit podezřívámu, kritickému zkoumání. Proč mi to říkají, proč mi to píšou?

Když jste dočetli až sem, máte právo si říci: a co chceš? Však ty sama taky píšeš!

(Na svou obranu – snad je to alespoň bez prohrěšků vůči naší mateřtině.)

EN

HŘBETY

Ložnici bylo potřeba rozdělit dřevěnou příčkou tak, aby vznikly dva samostatné pokoje, neboť dosud neměl čtrnáctiletý syn patřičnou míru soukromí, po němž jako správný začínající rocker volal. Z části, kterou měl nadále obývat on, jsme stěhovali velkou knihovnu, jež dosud tvořila skoro celou stěnu naproti postelím. Jestli u chlapce bylo možno najít stopy lítosti nad změnou dosavadního uspořádání domácího světa, pak právě v oně chvíli. Přestěhovat knihovnu nějakou dobu trvá, a zatímco jsme si podávali štosy knih, stačili jsme si navzájem porozumět, čeho je nám oběma líto.

„Kdybychom měli každý svou čtečku, tak jsme přestěhování během dvaceti sekund,“ usmál se. „Jenomže teď se budu probouzet bez výhledu na tyhle hřbety...“ Od mala jsem si četl, co je na nich napsáno, každý den. *Od Poeta k postmodernismu. Proměna. Léčba nekliedem.* Některé mě šileně přitahovaly, i když jsem ty knihy pak vůbec neotevřel. Třeba tahle velká s fialovým hřbetem. Nebo ta malá s tou kresbou ruky, nebo co to je. Některé názvy zněly jako zaříkávadla. *Kámen a bolest. Dítě a bomba.* Některá slova jsem neuměl přeloužit, četl jsem pořád Umberto Ego místo Eco nebo *Smrk maloměstského* a až po letech zjistil, že jde o Smrt. Ale někdy jsem si schválně vymýšlel a názvy i jména upravoval. O Henry byl Oheň a jeho kniha *Jaro na jídelním lístku* způsobovala, že jsem se šileně těšil na snídani. Měl jsem oblíbené hřbety ráno a jiné před usnutím a některé jsem objevil úplně nedávno. Jako by tam ty knihy předtím snad ani nebyly. Ale jména Wolfová, Pasternak, Camus už nikdy nezapomenu. A Rimbaud s Verlainem zůstanou vždycky vedle sebe...“

Ve čtoucí společnosti se uvyklo vést spory o to, zda čtečka jednou nahradí knihu a jaké má oproti ní výhody a nevýhody. Jenomže čtečka není alternativou ke knize, ale k celé knihovně. A knihovna je z těch hřbetů. Každý, kdo ji doma má, ví, jak je krásná ve svojí pestrosti, v té rozmluvě rozličných písem, v urovnané neurovnanosti, vyčnívání i lícování, nečekaných setkáních sousedních

titulů, které se skládají v překvapivý význam. A každý, kdo má děti, ví, že knihovny mluví i tehdy, když čtečky nemůžou.

Petr Hruška

titulů, které se skládají v překvapivý význam. A každý, kdo má děti, ví, že knihovny mluví i tehdy, když čtečky nemůžou.

ANEŽČINY DOBROTY

KRYŠTOF A SLUNÍČKO NA MOTÓREK

Kryštof je celou svou bytůstkou technik. Stejně jako jeho tatínek (můj brácha) a děda i druhý děda. Jsou mu dva roky, ale už není pochyb, že se úplně potatil a ehm... podědil???

Občas si říkám, jak je možný, že jsme s tímhle bráchou-technikem dvojčata, když neurony v našich mozcích jsou pospojovány evidentně naprosto rozdílně. Ale o tom třeba jindy.

Kryštůfek od miminka zkoumá všechny přístroje, který se mu dostanou do tlapek. A stroje a dopravní prostředky... to je úplná posedlost („Teto Ane, to na traktor není komín, ale výfuk!“). Jo aha.

Ale víte, co? Postupně se ukazuje, že Kryš-

tůfek pojímá celý svět jako jednu velkou technickou entitu plnou malejch technickéjch entitek, což mu zřejmě přináší pocit jistoty. Tenhle jeho svět má totiž systém a řád, a když se objeví nějaký neřád, o nápravu se postará Štofík nebo tatínek nebo děda nebo druhý děda, záleží na rozsahu a závažnosti problému.

Zašlápnutá beruška?

„Maminko, já ji opravím, jo?“

Pochroumaná mašinka na baterky?

„Teto Ane, nech to, děda Náhlíkovej (!) se na to podívá.“

Ale Kryštofovy úvahy se už začínají odpoutávat od pozemských jevů a směřují výš. Mnohem výš a s odzbrojující logikou, která mě nepřestává fascinovat.

Pokusím se tu o reprodukci jedné jeho průlomové vesmírné teorie.

Letadla, vrtulníky a helikoptéry lítají na letcekej benzín, říkal Kryštof. Ale co je kromě

těchto dopravních prostředků ještě na nebi k vidění? No?

Přece měsíček a sluníčko, to dá rozum. A ty po obloze putují stejně jako letadla, takže co z toho vyplývá? (Už vidíte tu geniální paralelu?)

No jasně, i ony potřebují benzín, jinak by jim to nejelo!

A ptáte se, kde se sluníčko courá, když není vidět? I na to má náš malý mudrc odpověď: Zásoba paliva přece není nekonečná, když prší, sluníčko si právě na benzince tankuje! Stejně tak v noci, kdy po něm přebírá štafetu kanystrama dostatečně vybavenej měsíček. So easy, isn't it?

Tolik ve zkratce z toho, co jsem zvládla pochytit, pokud byste měli nějaké doplňující otázky, náš pan Náhlíček vám je určitě milerád zodpoví.

A nám všem přeju, ať má sluníčko paliva dostatek po celý příští týden! /AN

MAMINKA SBALILA RANCE a čekali jsme, jestli půjdeme do odsunu

Vincenc Langer z Libchav pochází z česko-německého manželství. Ačkoliv doma mluvili česky, učil se německy, protože za války připadla obec k Německé říši. Možná to byl právě on – nejmladší ze čtyř dětí – kdo dodal své mamince sílu jít dál, když její nejstarší syn padl ve válce. Druhá světová válka jim přinesla mnoho slz. Tekly jim, když se na konci války dozvěděli, že starosta ze strachu zavraždil celou svoji rodinu – s jeho dcerou seděl Vincenc celou dobu ve školní lavici. Tekly jim, když se loučili s odsunovanými spolužáky, kamarády, sousedy a tetou. Sami měli sbalené rance a v obavách čekali, co s nimi bude. Až na podzim 1946 se definitivně rozhodlo, že mohou zůstat.

Vincenc Langer se narodil v roce 1934 v Dolních Libchavách, poblíž Ústí nad Orlicí. Už den jeho narození jako by předznamenával, že celé mládí se bude potýkat se všim dobrým i zlým, co tehdy česko-německé soužití přineslo. Každý, kdo se narodil sedmého března - stejný den jako prezident T.G.Masaryk - totiž dostal na jeho počest ročně sto korun. Vincencovi ale farář napsal do matriky 8. března, a když si toho maminka všimla a chtěla po něm, aby to opravil, farář to odmítl. Pamětník to vysvětlil tak, že německý farář tu stovku mamince nepřál, protože byla Češka. A tak se oficiálně narodil 8. března.

I přes tuto ranou příhodu však pamětník hodnotil česko-německé soužití v obci až do začátku války jako dobré. Koneckonců o tom svědčí i řada smíšených manželství včetně Langerových.

Otec Josef Langer byl Němec, narodil se v roce 1893 v Dolních Libchavách.

Maminka Marie, rozená Čermáková, spatřila světlo světa v roce 1899 v sousedních Českých Libchavách a byla Češka. Doma mluvili Langerovi česky, maminka německy ani neuměla. Rodinní příbuzní se často navštěvovali - Marie Čermáková pocházela z devíti dětí, Josef Langer ze šesti. Vincenc měl tři starší sourozence: Miloslava, který se narodil v roce 1923, Marii, narozenou v roce 1925. Když se v červnu 1927 narodil bratr Josef, zasadil otec venku smrk.

Maminka byla doma s dětmi a starala se o pronajaté pole, dvě krávy a drobné zvířectvo. Koncem 19. století se řada lidí odpoutala od tradičního zemědělského hospodaření a nechala se zaměstnat v nově vznikajících textilních továrnách v Ústí nad Orlicí a okolí. Stejně tak Vincencův otec Josef, který tkal v Hylvátech u Ústí nad Orlicí látky na kravaty. Sedmadvacet roků chodil ráno na sedmou hodinu pěšky do práce a v pět odpoledne se vydal na cestu domů.

Bratr Miloslav se vyučil krejčím u pana Hrušky v Ústí nad Orlicí a pak u něj také pracoval. Pan mistr šikovného učně chválil. Miloslav také hned ušil bratrům a tatínkovi sváteční šaty z látky, kterou si mohl otec na Vánoce z textilní továrny výhodně odkoupit. Pamětník o svém bratrovi vyprávěl: „Slávek mně založil vkladní knížku a vždycky mně tam ze své výplaty dával stovku nebo padesátku.“ Měnou v roce 1953 ale Vincenc o své úspory přišel.

Chodil jsem do německé školy, sestra do české

Při velké kolonizaci ve 13. století vznikla za účasti německého etnika obec Německé Libchavy. (Sousední České Libchavy vznikly ve stejné době a byly osazené českým obyvatelstvem.) Začátkem 19. stol. se Německé Libchavy rozdělily na tři části (Horní, Dolní a Střední Libchavy), v roce 1976 znovu sjednocené do „Libchav“. Pamětník vzpomínal, že v období kolem Mnichovské dohody pět místních německých statkářů jelo do Berlína intervenovat údajně až u Hitlera za to, aby Libchavy byly německé. Obec skutečně v říj-

Rodina Langerova v roce 1940,
Vincenc nejmladší dítě

nu 1938 připadla Německé říši (České Libchavy zůstaly v protektorátu), takže kamkoli pak místní chtěli v okolí jít, všude museli mít propustku. V zimě 1940 napadla spousta sněhu. Vincenc začal chodit do první třídy německé školy. Ráno ho sestra odvedla do školy a sama pokračovala dál, do české měšťanské školy v Horních Libchavách. Až do páté třídy seděl ve školní lavici s dcerou libchavského starosty Langer a od první třídy se učil pouze německy. V roce 1943 udělali Němci ze dvou školních tříd sklad zdravotnického materiálu, který hlídalo asi šest vojáků. Děti proto chodily do školy na vyučování střídavě.

Vedle Langerů stál obecní chudobinec, ve kterém žilo během války šest rodin. Vincenc Langer vyprávěl o tom, že se tam lidé z okolí rádi scházeli na sousedskou besedu: „Byli to všechno Němci, slušní lidé. Nikdy jsme neslyšeli, že by se pohádali. Když měla maminka večer nakrmený dobytek, tak jsme k nim chodili sednout venku na lavici a povíдали jsme si.“

Bratr padl v Polsku

Sestra Marie byla za války nasazená na práci v textilní fabrice v nedalekých Hylvátech (Hilbetten), bratr Miloslav musel na podzim 1942 narukovat do německé armády. Pamětník vzpomínal: „Slávek byl až blízko Moskvy. Koncem března 1945 přišlo oznámení, že 12. března padl. Maminka se ubřečela. Ona ho měla moc ráda. Byl to tak dobrý kluk.“ Nejmladší bratr Josef se učil řemeslu a v listopadu 1943 musel také narukovat. Bylo mu teprve šestnáct a po výcviku byl někde u Liberce na práci.

S koncem války přibývalo dramatických událostí. Pamětník uvedl, že zapálených henleinovců bylo v obci asi deset rodin, jedním z nich byl starosta Dolních Libchav. „Jmenoval se Langer, ale nebyli jsme příbuzní,“ vyprávěl pamětník a pokračoval: „Byl to člen SA (Sturmabteilung), chodil v uniformě a s pistolí. Doma měl úřad s velkým obrazem Hitlera. Nenáviděl komunisty, takže můj táta s ním vůbec nechtěl mluvit.“

Vincencův otec vstoupil brzy po založení komunistické strany do jejích řad. Celou válku ukrýval stranickou legitimaci, a když bylo potřeba něco vyřídit na úřadě, poslal tam raději svou manželku s malým Vincencem. Pamětník vysvětloval: „Já se zatím bavil s jeho dcerou, její spolužačkou, a maminka vyřizovala, co potřebovala, nejčastěji dodávky. Nahlásila, kolik brambor máme, a oni pak přišli kontrolovat, jestli jsme odvedli dodávku, a kolik nám toho zbylo. Odváděli jsme brambory, obilí, mléko, maso.“

Starosta postřílel svou rodinu

Začátkem května 1945 přijelo do obce pět ruských vojáků na koních. Strach ze Sovětů a strach z odplaty byl pro starostu motivem k povraždění celé své rodiny: „Jednou ráno přišel tátův známý a říkal nám, že starosta nejdřív zastřelil své dvě dcery, pak manželku a nakonec se zastřelil sám. S jeho dcerou jsem se dost kamarádil.“

Po válce měli Langerovi strach, že je odsunou. Vincencova maminka měla připravené tři rance s peřinami a šatstvem pro případ, že budou muset rychle opustit svůj domov. „Každý Němec měl už připravený padesátikilový pytel s peřinou a oblečením, a čekal, zda půjde do odsunu nebo ne. Takhle jsme byli sbalení i my,“ popisoval pamětník dobu tíživé nejistoty. Uvedl také, že maminčin bratr z Rychnova se jako komunista údajně zasadil o to, aby Langerovi mohli zůstat. „Nakonec ale lidé ze všech smíšených manželství tady mohli zůstat. Dopadlo to dobře. Táta byl moc rád, že jsme mohli zůstat doma. Sotva dostavěl barák, už by musel pryč,“ vysvětloval Vincenc Langer. Tehdy také ochladly sympatie Josefa Langer a ke komunistické straně. Právě komunisté v jeho okolí totiž prosazovali, že každý Němec – byť by byl komunistou – musí pryč.

Převážná část německých obyvatel Libchav byla odsunuta. Několik dní chodili přes Libchavy do Ústí na nádraží průvody Němců, jak uvedl pamětník: „Vždycky nějaký sedlák jim nabídl, že jim žebříňákem sveze rance. V Ústí se odsunutí lidé soustřeďovali v dřevěném baráku, kde čekali třeba týden, až bude připravený vagon, dobytčák, aby se naložili a odjeli.“

Sbalili jsme rance a čekali

V sousedství Langerových bydleli Jilkovi. Jejich jediná dcera byla Vincencova kamarádka a pamětník na ně vzpomínal: „Chodili jsme k nim mlít své obilí, ale pomáhali jsme i jim mlátit, podávat snopy na mlátičku, odbírat slámu nebo dělat balíky. Jilek mi říkal, že když tady zůstanou, tak mi dá svoji dceru za manželku.“ Jilkovi se ale museli vystěhovat, a pak už se nikdy neviděli. Válka přinesla do mnoha rodin mnoho slz, Langrové nevyjímaje: „Loučení s nimi bylo strašně smutné. S kamarády ze třídy jsme si podávali ruce a plakali jsme. Bylo to šeredný,“ popisoval Vincenc Langer.

Do odsunu šla i Vincencova teta Amálie, sestra Josefa Langer. V Německu neměli kam jít a rozhodně je tam nikdo nevítal. Vždy záleželo, s jakými lidmi se potkali, uvažoval pamětník: „Naši příbuzní byli v nějakém statku, kde dostali prázdnou místnost. Měli tam jen bedýnky, na kterých seděli a jedli. Byli to chudáci.“ Ačkoliv lidé z Libchav odcházeli údajně do východní části Německa, jeho teta Amálie Scholzová žila s manželem Josefem (1874-1956) v obci Asterode v německém Hesensku. Když v 60. letech zemřela, dostal otec povolení jet tam na pohřeb. Vincenc sám nikdy v Německu nebyl.

Po válce přišla do Libchav řada nových osídlenců, kteří si zabírali domy po odsunutých Němcích. Vincenc Langer uvedl, že ještě tři roky po válce sem chodili lidé a zabírali domy. Někteří Češi přišli, ještě když původní majitelé bydleli v domě, a tlačili na jejich rychlejší vystěhování. Stávalo se, že se noví majitelé nastěhovali do jednoho domu, a když se jim po čase znelíbil, přestěhovali se jinam. Docházelo i k rabování. „Bylo to všelijaké, záleželo na lidech. Byli lidé dobří a byli špatní,“ opatrně sděloval pamětník. Vincenc začal chodit znova do školy až před Vánoce 1946, protože stále čekali, jak dopadne odsun. Měl pak co dělat, aby se naučil česky, jak uvedl: „Do té doby jsem se ve škole učil jen německy. Bylo nás víc, kdo jsme takhle šli z německé školy do české. Nastoupil jsem znovu do šesté třídy, tu jsem opakoval. Zpočátku to bylo těžké. Felgra před školou zmlátili, protože uměl mizerně česky.“

Ze tří milionů českých a moravských Němců jich na území našeho státu k roku 1950 zůstalo kolem sto padesáti tisíc. Ti, kteří byli odsunutí, začínali v Německu od nuly. Řada z nich se však poměrně rychle vzmohla. Ačkoli svůj domov stále nosili v srdci, vrátit by se už nechtěli. Tak o tom do Československa, sevřeném okovy komunistické moci,

psala v 50. letech v dopise Marii Langerové její sestřenicí Rollerová: „Němci z Libchav už mají skoro všichni nová stavení, už by nechtěli jít zpátky. Já myslím, že ode dneška za rok už budeme mít také nové stavení. Ale Máňo, ne abys to mé psaní dala někomu přečíst, oni by tě zavřeli.“

Vyzdoroval si truhlářinu

Znárodním Langerovi o nic nepřišli, protože nic neměli. Otec byl zaměstnanec a pole, které měli v nájmu, se po válce zbavili. Když Vincenc v roce 1949 vyšel ze školy, lákala ho truhlářina, ale mladé muže tehdy nutili do jiných odvětví. Směřovali ho do Ostravy na horníka. Tam však kvůli zdravotním potížím nemohl, a tak ho přemluvili do učení na slévače. „Prvního září jsem nastoupil v Chocni, a už druhý den jsme šli dělat válečky do formy. Řekli nám, ať si oblékneme kožené zástěry, že ráno budeme slévat,“ vyprávěl pamětník. A protože slévačnu dělat opravdu nechtěl, rozžhaveného železa se bál, řekl mistrovi, že už nepijde. Další den jel do Vysokého Mýta na pracovní úřad. Tam mu sice vynadali, co si to dovoluje, ale nakonec se přece jen dostal do učení na truhláře k panu Bienovi do Kerhartic. V roce 1952 tam dostal výuční list.

Vincenc Langer, rok 2021

V roce 1953 narukoval do Prahy na vojnu k Vojenské stavební správě. I tam ho nutili na roční brigádu do ostravských dolů. Na brigádu sice šel, ale jen do Semtína, kde stavěli v době zvýšeného mezinárodního napětí protiletadlový kryt. Po čase ho přeřadili na jinou práci - pomáhal stavět dům u Pardubic nebo hotel International v Praze. Kvůli zrakovým problémům šel Vincenc do vojenské nemocnice na vyšetření. Po týdnu mu oznámili, že ho zbavují vojenské služby a propustili ho domů. „Tak jsem na vojně strávil pět měsíců. Velitel roty mi řekl, že být to za války, tak mě hned zastřelí,“ dodal pamětník.

Život byl samá práce

V roce 1956 se Vincenc Langer oženil se Stanislavou Burešovou (1939-2009), se kterou se znal z vesnice. V roce 1957 se manželům narodil syn, kterého pojmenovali na počest Vincencova padlého bratra Miloslava, a v roce 1962 dcera Marcela. Pamětník pracoval v Českých Libchavách v Dřevozpracujícím podniku jako truhlář. Málo si vydělal a stále jim zvyšovali normy, jak uvedl: „Měsíčně

jsem měl 1.265 korun. Když jsem udělal za víc, už u nás byl úkolář, a se stopkami v ruce sledoval, co a jak dlouho dělám. Pořád mi strhávali peníze. Zpočátku jsem za kuchyňský stůl dostal 34 korun, a když jsem tam končil, dělal jsem stůl za 17,85 Kčs.“

Jako velitel místních hasičů pomáhal v obci se stavbou nové hasičárny a v roce 1965 odešel od truhlářiny do školství. V místní základní škole dělal do roku 1985 školníka. Ve škole byl divadelní kroužek a Vincenc Langer tam pomáhal nejen s technickým zázemím a kulisami, ale i hrál. Každý rok odehráli jedno představení. V roce 1986 ještě pomáhal v obci postavit tělocvičnu, pak pracoval jako skladník v JZD a v roce 1996 odešel do důchodu.

„Život byl samá práce,“ uvedl pamětník a své vyprávění uzavřel poselstvím mladé generaci: „Aby se lidi měli rádi. Já jsem nenašel, když si lidé nadávali nebo když jeden druhého udával. Ledacos se dá udělat, nemusí se hned chodit žalovat.“

/M, zpracováno pro www.pametnaroda.cz

Růže kvetou

Růže kvetou, kvetou červené, bílé,
cítím ještě vůni konvalinek, jasmín –
je mi ze všeho smutno, smutno, nevím proč.

Všecko pospíchá, nevím kam.
Smutno mi z plynoucí chvíle,
to že přišla tak rychle, tak znenadání,
jakoby zazpíval pták z ticha do ticha,
z ničeho v nic,
ostrůvek světla v zavřeném zraku,
zelený, bílý, kmit sladký a sličný –
a že mi unikla, zrádná,
když jsem k ní vztahoval ruce,
právě když říkal jsem k sobě:
Mám tě a nepustím tě již...

Růže kvetou, kvetou červené, bílé,
cítím ještě vůni konvalinek, jasmín,
je mi ze všeho smutno, smutno, nevím proč.

Tak to všecko plyne, plyne a nezdrží se.
Pokropíš růže vodou, marně – uvadnou přece,
krátký to léta dar, jež pohltí podzim.
Červánek, nejkrásnější, když zapadá slunce –
políbek, nejsladší při rozloučení...

Josef Hora

Potlačení

Celé týdny Mistr ležel v komatu na smrtelné posteli. Jednoho dne náhle otevřel oči, a tu spatřil svého oblíbeného žáka.

„Ty vůbec neodcházíš od mého lůžka, vidí? řekl měkce.

„Ne, Místře. Já nemohu.“

„Proč?“

„Protože jsi světlo mého života.“

Mistr vzdychl. „Tolik jsem tě oslepil, můj synu, že stále odmítáš vidět světlo v sobě?“

Anthony de Mello, SJ

„LÉPE MÍT SVÁZANÉ RUCE NEŽ SVÁZANOU VŮLI.“

Cestou na hory jsme si udělali malou poutní zajíždku do St. Radegundy, do místa, kde žil Franz Jägerstätter, rakouský sedlák, který z důvodů svědomí jako křesťan odmítl sloužit v nacistické armádě a po mnoha měsících vězení byl ve věku 36 let popraven.

Na dlouhatánský seznam obětí druhého světové války ho místní odmítli hned po válce dát, přidali ho až na konec po 30 letech... Místní biskup zakázal hned po válce, aby o něm vyšel pozitivní článek v diecézním časopise, protože skuteční hrdinové jsou přece ti, kdo plnili svou povinnost a padli za vlasti, a ne odpirači.

Teprve od 70 a pořádně od 90 let se z něj stal hrdina, v roce 2007 byl blahověstěn a jeho popel uložen do oltáře v místním kostele..

Z jeho domku je dnes krásně udělané pietní místo, kde jsme potkali a měli možnost si popovídat s jeho dcerou...

Pokud vás to překvapí, tak jeho žena zemřela v roce 2013 ve věku 100 let...

Když budete poblíž Tittmoningu, těch pár kilometrů navíc stojí za to.

Tomáš Petráček

„DOBŘE SE SAMO ŠÍŘÍ VÍC NEŽ ZLÉ“

- tento geniální postřeh Tomáše Akvinského z pojednání o společnosti a spravedlnosti se samozřejmě nedá dokázat, nedá se ani změřit. Kdo o tom ale není přesvědčen, nemůže být přítelem svobody pro všechny. Rozuměj svobody pro toho druhého“, říkal Jan Sokol a také tak žil.

Setkávání s Janem Sokolem bylo, a myslím, že nejenom pro mne, osvobozující. Pro ten zvláštní pocit bezpečí, že se mi v jeho přítomnosti nemůže nic stát. A to je, jak mi časem došlo, teprve ona základní podmínka k vážnému rozhovoru. K rozhovoru, nalézajícím porozumění, ve kterém se bereme navzájem vážně.

Jan Sokol byl filozof, dost psal a našťásti také učil. Držel jednoduché krédo, cituji:

„Ve filozofii nejde o to, co si kdy kdo myslel, ale jak se to má s pravdou věci, a to je deviza filozofického vzdělávání. Předměty i témata se musejí dotýkat života. Musejí se vztahovat k reálným skutečnostem. Akademický ping pong, kterému nikdo jiný nerozumí, jak se hraje v některých odborných časopisech, mi byl vždycky cizí.“

Tolik jeho slova.

Jan byl citlivý, nemyslel v kilometrech, věděl, jaké bohatství v sobě může skrývat každý milimetr, jak říká klasik, a mohu pokračovat.

NENÁVIST

Jménem Moria nazval J. R. R. Tolkien fiktivní trpasličí město v „Pánovi prstenů“, ale jmenovalo se tak i místo, kde měl Abrahám obětovat Izáka, nebo návrší, kde Šalomoun postavil chrám Hospodinu. Jméno Moria nese i vesnice na řeckém ostrově Lesbos, proslavená největším uprchlickým táborem v Evropě, který ovšem 8. a 9. září 2020 lehl popelem. O střechu nad hlavou tehdy přišlo 13 tisíc lidí, mezi nimi 6 tisíc dětí a mladistvých.

„Místo, které opustil Bůh,“ napsaly noviny. Jedním z dobrovolníků, který se do tábora vydával dětem pomáhat, byl i známý český dětský psychiatr Peter Pöthe.

„Co bys k tomu řekl?“ ptám se Petera v rámci našeho společného programu o Bibli a dětské psychiatrii na Fortně.

„To by byl smutný večer,“ říká Peter, výraz jeho tváře se prudce změní, ale nakonec se přece jen odhodlá něco říct. Vypráví však velice stručně.

„Příběhů jako tento jsem slyšel spousty. Jedné afghánské rodině hrozilo nebezpečí smrti ze strany Tálibánu. Otec nelenil, všechno prodal, vzal ženu, syna a dvě dcery a vydali se do Evropy. Jak šli přes iránské hory, syn mu zemřel. Čtrnáct dní museli čekat, než rozmrzne půda, aby ho mohl zakopat. Ko-

nečně se dostali do Turecka. Za desetiminutový převoz na ostrov Lesbos chtěli pašeráci tisíc dolarů na hlavu. Řekové po lodi střídali, aby se lidé utopili. Jedna z dcer vypadla do moře.“

Peter se zastaví, chvilku přemýšlí, zda pokračovat, a pak dodá polohlasem: „Když se po měsíci našla, byla bez hlavy.“

Opravdu by to byl smutný večer.

„Nelidské podmínky, lidé žijí ve stanech na pláži, bojí se, v tábore se páchá násilí na dětech. Česká republika si odsud nevzala ani jedno. To takové Estonsko si jich vzalo sedm set,“ říká Peter. „Je zajímavé, že v těch lidech není vůbec žádná nenávist, spíš odevzdanost, a většinou jsou velice zbožní,“ dodává nakonec a už se o věci nechce bavit.

Celé Estonsko má zhruba tolik obyvatel jako Praha.

„Jaké poselství byste dala lidem do adventní doby?“ ptají se při jiném programu Fortny Dity Krausové, devadesátileté Židovky, která přežila holocaust.

Je to jen jedna krátká, trochu kostrbatá věta: „Aby rodiče učili své děti ne nenávidět.“

Napadá mne, že nenávist je luxusem bohatých. Chudí jsou možná úplně jinde. Jen z jejich pohledu lze číst a chápat evangelium Ježíše, chudého mezi chudými, a třeba nevolit sobecké populisty.

Ladislav Heryán

Nerad viděl, když se lidé hněvají na svou dobu, už proto, že si tím sami sobě škodí.

Nepodléhal potlesku.

Byl spolehlivý. Žil zodpovědně, podstatné věci neodkládal, neví o ničem, co by zanedbal.

Podle příkladu Jana Sokola bychom měli i my, každý z nás, také zanést pár snopů

do Kristovy stodoly, i když jich tam asi nedonese mnoho, kolik on.

A my máme to štěstí, že jsme mohli být spolu s člověkem, který nám svými postoji sděloval, že život je dar, trvalý a dokonce i nezasloužený. Dar, který nás zavazuje, abychom před druhými nezavírali oči, jednali vždy poctivě a nebáli se.

*Vojtěch Sedláček,
při zádušní mši 24.6.2021*

Na koncertě seděl v první řadě starší muž. Slušelo mu to. Byl z celého sálu rozhodně nejstarší a rozhodně nejlépe oblečený – sněhobílou košili překrývala modrá vestička od obleku. Vypadal jak Sean Connery. Když se trochu posunul, ukázalo se, že nesedí na sedadle, ale na invalidním vozíku. Hm, škoda, že má nemocné nohy, takový pěkný mužský! Kapela spustila bigbít pěkně od podlahy. Tu ten muž jako jediný z celého sálu pozvedl ruce a začal s nimi houpat do rytmu. Hlavou také pokyvoval do rytmu a nahlas se smál. Tak se ukázalo, že Sean Connery má nemocné nejen nohy, ale i ruce a hlavu. Klátil rukama a do výšky vystřeloval svými pokřivenými, křečovitě vyvrácenými prsty. Když tleskal, ani to nebylo slyšet, protože jeho dlaně nebyly rovné, nýbrž prohnuté do takových mističek. Byl ale šťastný, protože ta hudba se mu moc líbila.

Po koncertě ho nějaká paní vyvezla na vozíku ven do parku a nechala ho stát u malé kašny. Sama si sedla opodál s jinou ženou na lavičku, a daly se do řeči.

Ten pán zatím přijel ještě kousek blíž k nízké kašničce s vodou. Ponořil pod hladinu jednu svou ruku a do dlaně, která nebyla rovná, ale prohnutá do mističky, nabral vodu. Pak ji opatrně opřel o koleno. Zavřel oči, aby cítil vzduch, slunce a sušené listy na stromě. A tu k jeho dlaní přilétla sýkorka a nabrala si vodu do zobáčku. Pak přilétla druhá, třetí a další. Najednou měl ruku plnou křídélek.
Mrzáčkovy dlaně... /M

Tak máme za sebou dny poraženectví typu „NATO prohrálo“, „Taliban vyhnal NATO ze země“, „Západ je v krizi“, atp. Při vši zdrženlivosti je nutno říci - nebudme zase tak malomyslní! Předně:

1) NATO nikdo neporazil a Taliban už vůbec ne. NATO před 20 lety vojensky vyřídilo Taliban v té obrovské hornaté zemi (velké jako celá střední Evropa) za pár týdnů a zahnal je do jeskyň na hranicích s Pákistánem, odkud mohli vystrčit nos jen do té míry, do jaké jim to americké drony dovolily.

2) Návrat Talibanu k moci není dán jeho vojenským vítězstvím nad NATO nebo „Západem“, ale rozhodnutím USA se ze země stáhnout. To je klíčové rozhodnutí a alfa-omega všeho. Toto rozhodnutí padlo nikoli letos, ani v loni, ale již před několika lety, kdy NATO začala předávat vojenské kompetence místní protitalibanské politické reprezentaci a jejím ozbrojeným složkám. Až tehdy talibanští partyzáni začali vykukovat z nor, utočit na nové afghánské rekruty a postupně nabírat dech k ofenzivě. V posledních letech bojovali především proti afghánské armádě, protože NATO bylo již ve fázi stahování se pryč. Rozhodnutí, stáhnout se, je výsostně politické (nikoli vojenské), a vychází z hlubin ame-

Dnešní situace je unikátní v tom, s jak bezprecedentní zkušeností se potýkáme. Technologický rozvoj s jeho hlubokým vlivem na každodenní život nemá obdoby. A je jasné, že nevíme, jak se v tom chovat a v co to vyústí, hledáme řešení. A přitom v naší civilizaci prožíváme dva protikladné aspekty. Na jedné straně nebývalý blahobyt, obrovskou míru autonomie a svobody, a na druhé nebývalou existenciální nejistotu. To je silný koktejl. Nikdy jsme nezažili takové nebezpečí vykořenění, pocit, že vlastně nikam nepatříme, že jsme ponechání jen sami sobě. To je ale odvrácená strana toho, že nejsme svázání příbuzenskou skupinou, lokální komunitou, panstvím, pracovním zařazením... Prostě něco za něco. Já mám dojem, že absenci pocitu příslušnosti někam pak mnoho lidí řeší tím, že kolem sebe kopou, zraňují ostatní, jsou agresivní. Nejen na sociálních sítích, kde je to dobře vidět, ale třeba i v soukromí, v osobních vztazích. Vybíjejí si nějakou

rické domácí politické situace. USA cyklují mezi dlouhými internacionalistickými a izolacionistickými cykly, ten současný izolacionistický začal už za Obamy (který díky němu vyhrál první mandát) a evidentně nekončí ani s Trumpem. Za tím patrně tkví Bidenovo rozhodnutí nevetovat Trumpovu zbrklou dohodu s Talibanem a stáhnouti dokončit.

Americká armáda (a s ní i NATO) měly všechny vojenské schopnosti v Afghánistánu setrvat a držet Taliban v jeskyních libovolnou dobu - neměly však politické zdroje, domácí politickou podporu. Ta každou vojenskou kapacitu a kompetenci předchází. Pro co není politická vůle, tam ani sebeschopnější armáda nebojuje. Afghánistán pro USA není jako Japonsko, Korea nebo Itálie, aby tam chtěl udržovat obrovské posádky přes polovinu století. Afghánistán má pro USA jen ten význam, aby nebyl semeništem potíží, jako je mezinárodní terorismus, to je vše. Žádný americký prezident nenajde domácí politickou podporu, aby se tam mohl angažovat donekonečna. Proto se Obama, Trump i Biden snažili odtamtud vypadnout, jak jen to bude možné.

NATO vojensky neprohrálo, stáhlo se díky politickému rozhodnutí, na které Taliban žádný vliv neměl.

3) NATO jsou především vojáci. Vojáci bojují nebo hlídají. Vojáci v Afghánistánu odvedli dobrou práci, zahnali talibance do „jeskyní“, víceméně je drželi, aby příliš nevystřelovali nos (v první fázi bojů) a pak cvičili místní armádu, aby to mohla dělat sama. Cvičili ji takovým způsobem, jaký uměli, jako to dělali oni sami.

Vojáci ale nemohou měnit místní společnost. Třeba z kmenové na národní. Nebo z preindustriální na postindustriální. Nemohou měnit politické a kulturní motivace místní populace, od které se odvíjí vůle bojovat

vnitřní zlost v tom, jak ubližují ostatním, jak se chovají hanebně. Je v tom ale hrozné zoufalství. Přesto věřím, že z toho vede cesta, že jako lidi přijdeme na to, jak se toho zbavit. Že nás to nakonec přivede k hlubšímu rozumnému hodnocení, které jsou podstatné. Horší je podle mě ona nechuť a neschopnost adaptovat se, reagovat na nové podněty, ta vnitřní imobilita zpohodlnělých lidí. To souvisí i s demografickou strukturou západní společnosti a tím, že poprvé v dějinách žijeme ve společnosti, která má dvakrát víc lidí v předproduktivním věku. Zatímco to v celé historii bylo obráceně. Vždycky bylo víc dětí než starých lidí. A to podle mě natvrdo biologicky působí, že jsme seniorská společnost. To nás hluboce ovlivňuje. Jsme prostě tažení dolů k únavě, pasivitě, neakceschopnosti. To není nic proti seniorům! Ale musíme to jako společnost vzít na vědomí. Dějiny před nás staví nové výzvy, někdy zcela nové, které vyžadují odvahu a sebevědomí.

Tomáš Petráček

a vzdorovat. To jsou nesmírně komplexní a dlouhodobé problémy a cíle, které jsou v kompetenci civilních vlád a širokých společností, nikoli úzce profilovaných ozbrojených složek.

Za zhroucení afghánské armády, nejednoty, korupci a slabost protitalibanské vlády, za nedostatečnou transformaci afghánské společnosti do modernější podoby, nenesou odpovědnost vojáci z NATO. Jako je nesmyslné po nich vyžadovat dosažení nějakých kulturních nebo politických cílů, je stejně nesmyslné je vinit, že těchto nevojenských cílů nebylo dosaženo.

4) Celý současný zmatek ohledně stahování posledních jednotek a spolupracujících civilistů není ani vojenská porážka, ani nějaké civilizační selhání Západu nebo liberální demokracie, je především a jen katastrofální PR - nepěkný vizuální obraz, ze kterého každý může udělat hromadu falešných symbolů podle svého gusta. Putinova propagandistická mašina hlásá: „Americký imperialismus si vylámal zuby“, západní alt-right scéna v tom vidí důkaz „selhání exportovaného liberalismu“ a nevdá ji jedním dechem varovat před islamismem a zároveň islamistický Taliban velebí jako národně-osvobozenecké hnutí proti okupantům. Západní levicové scéně zase nevdá pohoršovat se nad „imperialismem NATO“ a zároveň jej vinit, že nechal občanská práva afghánských vrstev napospas krutému vývoji.

Není pochyb, že kdyby byl nyní prezidentem Trump, stahování by dopadlo stejně nebo ještě chaotičtější, jen Trump by na rozdíl od tichého Bidena hlasně vyhlásoval „fantastické vítězství“ a „novou éru amerických dějin“. Alternativou by totiž bylo jen „dočasné posílení vojenských stavů“, tj. výrazné zvýšení vojenské angažovanosti, jak to udělal Obama. To by bylo proti všemu, co Trump

reálně dělal v Sýrii, Německu a jinde. Chybou je, že si americké služby neuměly tu koncovku takto představit a sehrát ji v lepším světle. To Bidena bude stát (z části zaslouženě, dilem nešťastně) velkou část politické reputace.

5) Závěr - Taliban neporazil Západ, jeho znovuzrození je dáno vnitropolitickým americkým rozhodnutím daleko za oceánem a stavem afghanské společnosti, kterou ani zahraniční intervence nedokáže od základů změnit.

NATO zůstává stále nejefektivnější vojenskou silou současného světa, své vojenské úkoly plní dobře a je v základním národním zajmu ČR být její součástí. Je ale nesmyslné očekávat od vojenského paktu nějaké kulturní, rozvojové nebo politické cíle. Nebuďme malomyslní...!

Vít Kučík

DOPIS VÁHAJÍCÍM MLADÝM VOLIČŮM

Data ukazují, že mladí lidé se k volbám ve velkém nechystají. Udělal jsem tedy jeden experiment, který se mi v minulosti vyplatil. Položil jsem v „mladé“ aplikaci Instagram dotaz, jestli by mi mohli napsat lidé do třiceti let, kteří váhají, jestli půjdou volit. Odezva předčila mé očekávání a všem děkuji za tak velkou ochotu a otevřenost.

Rozpětí důvodů bylo pochopitelně široké, ale některé body dominovaly opravdu výrazně.

1. Velká část mladých potenciálních voličů má problém s principem tzv. menšího zla. Vybrali si stranu či koalici, ale vadí jim nějaká část jejich programu, případně jednotliví aktéři, u koalic některé strany. Přijde jim, že vybírat menší zlo stále znamená výběr zla. A s tím se nemožnou ztotožnit. K tomu patří podkategorie argumentů, že politika je špinavá a člověk se s ní nemá uspínat.

2. Miloš Zeman oznámil, že nebude respektovat vůli voličů, takže to nemá smysl.

3. Hlas jednotlivce není ve volbách důležitý, jedinec nic nezmění. 4. Strany nemyslí v programech na mladší generace.

Pokud bychom chtěli na tyto postřehy reagovat, je třeba vyhnout se přikrášlování reality. Politika je lidská činnost, která přináší zejména pocit zklamání. Politici musí být schopni řešit široké spektrum problémů od situace v Afghánistánu přes výši daní, stavbu silnic, změny klimatu, podporu sportu až po práva menšin, důchody... A je proto logické, že někde se s nimi shodneme, jindy ne. Volení zástupci musí navíc brát v potaz nejen náš názor, ale i názory ostatních. V politice téměř neexistuje stoprocentní shoda, a to ani uvnitř stran samotných. Právě proto se různá uskupení stále více posouvají ke strašení a hledání nepřátel. Pokud se totiž shodnete na tom, koho společně nenávidíte, a dáte tomu nálepku boje dobra se zlem, nikdo se neptá na další témata.

Termín „volba menšího zla“ je proto do značné míry zavádějící. I když to vůbec neznamená sexy, politická volba je prostě výběr uskupení, se kterým máme největší programovou či personální shodu. Nic víc. Dalo by se namítnout: právě když to nejde na sto procent, lepší je nechodit. Jenže pak platí, že zesílují hlas těch, kteří volit jdou. Může se tak stát, že prostor dostanou zejména ti, kterých se bojíme nejvíce. Každý má právo nevolit, ale má to jasné důsledky.

Zbývající tři body spolu vlastně souvisí. Miloš Zeman jako zkušený politik zná chování voličů, proto dopředu oznámil, že Babiše jmenuje sestavením vlády, i kdyby vyhrála

nějaká opoziční koalice. Část lidí to utvrdí v pocitu, že nemá cenu vůbec hlasovat. Tato taktika není nijak nová. Bývalý premiér Mirek Topolánek v podcastu Info.cz nedávno řekl, že ODS za jeho vedení zvolila taktiku, kterou vymyslel a pojmenoval Marek Dalík: „Vyděsit a nas**t.“ Rozehráli před volbami téma možného krachu českých financí po vzoru Řecka, pokud se vlády ujme levice. „Vyděsit řeckým scénářem pravicové voliče a naštvat voliče ČSSD, aby k těm volbám nešli,“ dodal Topolánek.

Boj o udržení voličů doma na zadku je stejně důležitý jako snaha aktivizovat ty své. A mimo jiné právě proto, že – navzdory dojmům řady lidí – význam každého hlasu roste. Viděli jsme to u prezidentských voleb, kdy Miloš Zeman zvítězil jen těsným rozdílem pár desítek tisíc hlasů. Volební modely pro blížící se hlasování ukazují velmi vyrovnaný střet bloků současné vlády (ANO, ČSSD, KSČM, SPD) a opozice (Piráti, STAN, ODS, KDU-ČSL a TOP 09).

A nakonec – pokud mladí voliči nezačnou ve větším počtu chodit k volbám, programy stran svou lhostejností k nim nezmění. V tom je politika neúprosná, kdo se nehlásí aktivně o slovo, ten ho prostě nemůže dostat.

Erik Tabery,

Respekt 35, 29. 8. 2021

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

sobota 11.9.	18 h. Letohrad
neděle 12.9.	24. v mezidobí
8. h. Lukavice	Iz 50,5-9a Ž 116
9 Mistrovice	Jak 2,14-18
9.30 Orlice	Mk 8,27-35

sobota 18.9.	18 h. Letohrad
neděle 19.9.	25. v mezidobí
8. h. Lukavice	Mdr 2,12-20 Ž 54
9.30 Orlice	Jak 3,16-43 Mk 9,30-37

sobota 25.9.	18 h. Letohrad
neděle 26.9.	26. v mezidobí
8. h. Lukavice	Nm 11,25-29 Ž 19
9.30 Orlice	Jak 5,1-6 Mk 9,38-48

sobota 2.10.	18 h. Letohrad
neděle 3.10.	27. v mezidobí
8. h. Lukavice	Gn 2,18-24 Ž 128
9.30 Orlice	Žid 2,9-12 Mk 10,2-16

sobota 9.10.	18 h. Letohrad
neděle 10.10.	28. v mezidobí
8. h. Lukavice	Mdr 7,7-11 Ž 90
9 Mistrovice	Žid 4,12-13
9.30 Orlice	Mk 10,17-30

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: BarBar Design, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741